

Bedřich Smetana **Prodaná nevěsta**

NDM NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ

Bedřich Smetana

Prodaná nevěsta

Komická opera o třech dějstvích
Libreto Karel Sabina

Dirigent	Oliver Dohnányi
Režisér	Ilija Racek j. h.
Asistent režie	Libor Kuča
Choreograf	Ivan Hurych j. h.
Výtvarník scény a kostýmů	Alexander Babraj
Sbormistr	Jurij Galatenko
Hudební příprava	Jana Hajková, Jozef Katrák, Lenka Živocká
Inspicent	Libor Kuča
Text sleduje	Hana Navrátilová
Poradce efektů s ohněm	Stanislav Saldách j. h.

Vedoucí provozně-technického útvaru: Stanislav Muntág
Šéf výpravy: Alexander Babraj
Vedoucí dekoráčních dílen: Barbora Macháčková
Vedoucí krejčovny: Eva Janáková
Jevištní mistři: Jan Benek, Antonín Krajíček
Mistr osvětlení: Radko Orenič
Mistr zvuku: Bořivoj Wojnar
Mistrová vlásenkárny: Eva Celarková
Mistrová garderoby: Růžena Mauzerová
Mistrová rekvizitárny: Alexandra Václavíková

Obnovená premiéra 11. října 2006 v 18.30 hodin v Divadle Antonína Dvořáka
Premiéra 13. prosince 1997 v 19 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

Mařenka

Eva Dřízgová-Jirušová
Marianna Pillárová

Jeník

Ľudovít Ludha j. h.
Valentin Prolat j. h.

Vašek

Václav Morys

Krušina

Vojtěch Kupka

Ludmila

Drahomíra Drobková j. h.

Mícha

Jaroslav Kosec

Háta

Erika Šporerová

Kecal

Martin Gurbaľ

Principál

Miroslav Urbánek

Esmeralda

Kateřina Kněžíková j. h.

Indián

Roman Harok

Dále účinkuje sbor a orchestr opery NDM – koncertní mistr Vladimír Liberda, balet NDM a děti z Operního studia NDM pod vedením Lenky Živocké.

...několik slov k obnovené premiéře Prodané nevěsty...

„Stručně a jednoduše – ‘dobrá věc se podařila’... a dobrých věcí není nikdy dost...”

Luděk Golat, ředitel NDM

„Dá se s určitou nadsázkou říct, že Prodaná nevěsta je moje osudová opera. Začal jsem se s ní totiž seznamovat ještě ve svém dirigentském dětství – během svých studií na konzervatoři. Naučil jsem se ji tenkrát zpaměti a od té doby má pro mě naprosto nenahraditelné místo v mém repertoáru.

Prodaná nevěsta je pro mě nejryzejším prototypem české národní opery. Vyjadřuje v sobě charakteristické vlastnosti, situace a tradice české společnosti a jejího tehdejšího, ale možná i dnešního myšlení a pohledu na svět.

Její hudba je ve své náročnosti vpravdě lidová a v kvalitě světová. Jako správná komická opera si samozřejmě nenárokuje právo na příliš hluboké filozofické meditace. Dává nám však nahlédnout do srdce a hloubky citů mladých lidí a jejich sklonu k lámání tradic a společenských konvencí ve spojení se zdravým rozumem a smyslem pro humor. Právě snad proto je přístupná pro všechny vrstvy naší společnosti a od své premiéry dodnes vítězí v srdcích všech operních diváků a posluchačů.

Věřím, že tato opera nesmí chybět na repertoáru žádné české scény a bude patřit k nejoblíbenějším titulům naší scény pro všechny divácké generace.“

Oliver Dohnányi, dirigent

„Velmi mne těší, že jsem byl opět osloven vedením NDM, abych vrátil na jeviště inscenaci, kterou jsem – jak je to už dávno! – v roce 1997 režíroval. Ohlas divácké obce byl mimořádně příznivý a výčet abonentních, novoročních i festivalových představení ‘Prodaný’ by byl velmi dlouhý; ale na jednu příležitost musím zvláště vzpomenout: bylo to na počátku léta 1998, Ostrava a celá Morava před téměř rokem prožily apokalypsu Velké Vody.

Krají tehdy pomohla řada solidárních oblastí, mezi jinými i hlavní město Praha. A někdy počátkem června toho roku vyrostlo před pražskou staroměstskou radnicí lešení (nikoliv popravčí!) a v krásném červnovém odpoledni jsme Pražanům zahráli své představení jako díky Ostravy za pomoc v předcházejícím roce. Vystoupení mělo neopakovatelnou atmosféru!

Nic se nedá vrátit v čase, alespoň tedy prozatím, a tak nová verze Prodané nevěsty v této sezóně přinese jistě nejen nové zajímavé obsazení hlavních rolí, ale i náš přece jen trochu posunutý pohled na Mistrovo dílo. Jestli bude souznít s diváky i po jedné dekádě, o tom se přesvědčíte sami.

Pěkný a příjemný zážitek!“

Ilja Racek, režisér

DĚJ OPERY

1. jednání

O posvícení panuje všude radostná nálada. Jen Mařenka, dcera sedláka Krušiny, není šťastná: dnes přijde na námluvy bohatý ženich, kterého jí rodiče vybrali. To by byl konec lásky s Jeníkem, jemuž důvěřuje, přestože nezná jeho minulost. Jeníka vyhnala z domova macecha, proto slouží u cizích lidí. Nemá jinou dívku – Mařenka je pro něho jediná. Vždyť si přísahal věrnost navždy, za všech okolností!

Výřečný dohazovač Kecal nadšeně chválí Mařenčiným rodičům Vaška, dědice Míchova statku. O Vaškově nevlastním bratru nikdo neví – údajně zmizel kdesi ve světě. Otec Krušina Tobiáše Míchu dobře zná, vždyť se před dávnými léty kvůli dluhu zavázal, že jeho synovi dá svou dceru. Ale Mařenka nabídnutého ženicha energicky odmítá, dala přece slovo Jeníkovi a žádnou úmluvu rodičů neuznává. Kecal slibuje, že Jeníkovi Mařenku rozmluví.

2. jednání

V hospodě je vzdáván hold pivu jako nebeskému daru, který zahání veškeré trampoty. Jeník za největší radost považuje lásku, Kecal rozšafně sází na dobrou radu a peníze.

Mařenka pomlouvá Vaškovi rodiči určenou nevěstu tak dlouho, až vylekaný mladík od dívky, kterou ani nezná, pod přísahou ustupuje. Míchovi totiž žijí ve vzdálené vsi, proto se mladí lidé dosud nepotkali.

Kecal nabádá Jeníka ke střízlivé úvaze, jen aby se vzdal Mařenky: všechny krásy světa nejsou nic platné bez pěkné hromádky dukátů. A právě taková nevěsta na Jeníka čeká. Jenže Jeník se takovým řečem směje. Až uslyší, že Kecal vyjednává za Míchova syna, přistupuje však na dohodu, že Mařenku nesmí dostat nikdo jiný než syn Tobiáše Míchy a před celou hospodou smlouvu podepisuje jako Jeník Horák.

Všichni jsou pohoršeni, že Jeník prodal svou milou za tři sta zlatých. Nikdo Jeníkovu léčku neprohlédne.

3. jednání

Vaška děsí Mařenčina výstraha, že by ho ženění mohlo stát život. Řízný pochod ohlásí příchod komediantů. Principál slibuje na představení jedinečné zážitky. Vašek se zálibně otáčí za tanečnicí Esmeraldou. Když zjistí, že představitel medvěda nemůže pro opilost vystoupit, Esmeralda s principálem Vaška snadno přesvědčí, aby jim vypomohl. Kecal vymáhá na Vaškovi podpis úmluvy, že se ožení s Mařenkou Krušinovou. Vašek ji polekaně odmítá – pryč by ho otrávil! Všichni se tomu diví.

Mařenka nechce uvěřit, že by ji Jeník zaprodal. Hořce oplakává zrazenou lásku. Vašek v ní poznává dívku, která ho varovala před Mařenkou a sama by ho chtěla. Kecal naléhá, aby tedy podepsal smlouvu. Mařenka žádá čas na rozmyšlení. Sen lásky byl příliš krásný...

Překvapí ji Jeník. Mařenka žádá, aby potvrdil, že ji prodal, ale odmítá další vysvětlení. Jeník proto furiantsky přísvedčí. Mařenka vzdorovitě prohlásí, že si vezme Vaška.

Kecal Jeníka ujišťuje, že se brzy dočká svých zlatáků. Jeník mu připomíná, že pouze Míchův syn smí dostat Mařenku, zatím co ona zděšeně naslouchá Jeníkovým slovům, která nechápe.

Jeník musí rychle jednat, aby Mařenku neztratil. Jsou svoláni obojí rodiče i ostatní vesničané. Míchovi v Jeníkovi poznávají ztraceného syna, který musel před lety odejít z domu. Jeník trvá na splnění sepsané smlouvy – jeho podpis nebyl podvod, jen lest, aby získal právo oženit se s Mařenkou – prodal jí vlastně sám sobě! Kecal poznává, že se přepočítal.

Děti prchají před medvědem, který se utrl komediantům. Ukáže se, že v medvědí kůži vězí přestrojený Vašek. Všechno byla jen hra, jemu bližší než ženění.

Otec Mícha se smiřuje s Jeníkem. Oba šťastní snoubenci obdrží rodičovské požehnání a teprve nyní uvěří, že jejich věrná láska zvířezila.

Marta Trnková

THE STORY OF THE OPERA

1st Act

During the village fair there is a joyful atmosphere everywhere. Only Mařenka, a farmer Krušina's daughter, is not happy: today a rich groom chosen by her parents is coming to court her. That would be the end of her love with Jeník whom she trusts despite not knowing his past. Jeník was turned out of his home by his stepmother; therefore he is in service with strange people. He does not have another girl – Mařenka is the only one for him! They swore to be faithful for ever, under any circumstances!

A persuasive matchmaker Kecal zestfully praises Vašek, an heir of Mícha's farmstead, to Mařenka's parents. Nobody knows about Vašek's stepbrother – he is said to disappear somewhere in the world. Father Krušina knows Tobiáš Mícha very well, because due to a debt years ago he committed himself to give his daughter to Mícha's son. But Mařenka resolutely refuses the groom offered to her as she gave her word to Jeník and she does not accept any arrangement of her parents. Kecal promises to talk Jeník out of Mařenka.

2nd Act

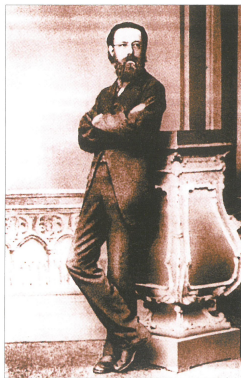
In the pub, men pay homage to beer as a heavenly gift that dispels any hardship. Jeník considers love the greatest joy. Kecal sensibly bets on good advice and money. Mařenka, talking to Vašek, traduces the bride designated to him by his parents so much that the worried youth swears to give up the girl without even knowing her. The thing is that the Mícha's live in a faraway village that is why the young people have not met each other yet. Kecal urges Jeník to think soberly and give up Mařenka: all the beauties of the world are nothing compared to a great heap of ducats. Such a rich bride is waiting for Jeník, he says. But Jeník only laughs at such talk. However, hearing that Kecal is negotiating on behalf of Mícha's son he suddenly agrees to the deal to give up Mařenka in favour of Mícha's son – only a son of Tobiáš Mícha himself will get Mařenka. In front of the whole pub Jeník signs the agreement as Jeník Horák. Everybody is appalled that Jeník sold his love for three hundred ducats. Nobody sees through Jeník's trap.

3rd Act

Vašek is scared of Mařenka's threat the marriage could cost him life. Arrival of comedians is announced by a vigorous march. The ringmaster promises unique experiences. Vašek eyes up Esmeralda the dancer. When it turns out that due to his drunkenness a performer of a bear cannot play, Esmeralda together with the ringmaster easily convinces Vašek to help them. Kecal pushes Vašek to sign the agreement to marry Mařenka Krušínová. Vašek fearfully refuses – she is said to poison him! Everybody is surprised. Mařenka does not want to believe that Jeník played her false. She bitterly mourns over the betrayed love. Vašek recognises the girl who warned him against Mařenka and said she wanted him herself. So, Kecal urges Vašek to sign the contract. Mařenka asks for time to think. The dream of love was too short... Jeník surprises her. Mařenka asks him to confirm that he sold her, but refuses to listen to any explanation of him. That is why Jeník stubbornly admits it. Mařenka obstinately states that she will marry Vašek.

Kecal assures Jeník that soon he will get his ducats. Jeník reminds that only Miča's son can marry Mařenka while she, overwhelmed by his words, is listening to him, not understanding anything. Jeník must act quickly, otherwise he will lose Mařenka. Both parents – the Krušina's and the Miča's – as well as villagers are called together. The Miča's recognise Jeník – their lost son who had to leave home years ago. Jeník insists that the commitments of the contract must be met – his signature was not a deceit, just a trap to get the right to marry Mařenka – he in fact sold her to himself! Kecal admits he misjudged the situation. Suddenly children appear running away from the bear which broke loose from the comedians. It turns out that Vašek is in the bear's fur. Everything was just a play which he prefers to a marriage. Father Miča makes up with Jeník. The engaged couple is given the parents' blessing. Only then they start to believe that their true love won.

PRODANÁ NEVĚSTA Smetanův dar národu

*Trpkost života
jsem zkusil
v hojné míře,
jako málokdo jiný;
ale taky jsem zažil
okamžiků krásných,
okouzljících,
ano, velebných!*

Bedřich Smetana

Smetanův zakladatelský duch mimořádné síly stojí v čele vývoje české opery zásluhou umělce génia, nevšedního dramatického citění a tvůrčího talentu se smyslem pro krásu melodií. Prodanou nevěstou věnoval svému národu dílo, které se houbou i vyhraněnými postavami libretního příběhu s radostným vyzněním právem stalo nejslavnější českou operou, a jako takové proniklo na světová jeviště. Po Lisztovi jeden z prvních tvůrců symfonické básně, známý klavírní virtuoz a pedagog, organizátor a vůdčí postava koncertního života ve švédském Göteborgu, Smetana nikdy nezapomínal na domov. Když v šedesátých letech minulého století situace umožnila české společnosti uvažovat o vybudování Národního divadla, rozhodl se po návratu ze Švédska pro operní tvorbu. Zásluhou J. V. Friče a K. Sabiny získali čeští skladatelé domácí náměty. Zásadní význam pro Smetanovo umělecké zrání proto měly obě první zpěvohry na libreto Karla Sabiny Braniboři v Čechách a Prodaná nevěsta, uvedené roku 1866 v Prozatímním divadle v Praze. Úspěch vlastenecky laděných Braniborů skladatele zvláště povzbudil; Prodaná nevěsta pak výrazně přispěla k prolomení odporu Smetanových konzervativních odpůrců vůči jeho vstupu do Prozatímního divadla jako rozhodující umělecké autority. Přiznivý ohlas Prodané nevěsty u české veřejnosti konečně Smetanovi přinesl jmenování prvního kapelníka této scény. Cílevědomé Smetanovo vedení jí získalo pozoruhodnou profesionální úroveň, která stoupala až do roku 1874, kdy Bedřich Smetana, postižen těžkou chorobou, byl nucen dirigentskou taktovku odložit.

V době komponování naší nejoblíbenější opery se skladatel těšil z rozkvětu tvůrčích sil i životního elánu, nechyběl mu smysl pro humor. S básníkem Sabinou se dohodl na jednoduchém, komickém námětu, z něhož by mohl vycházet při pohledu na českou povahu pomoci svého ryze českého hudebního citění. Žurnalisticky pohotový Sabina měl po ruce příběh z venkovského

Texty a redakce původního programu

PhDr. Marta Trnková

Redakce reedice programu

Pavla Březinová

Překlad do angličtiny

Hana Pešková

Grafická úprava

Dalibor Andrášek

Fotografie

Josef Hradil, Bohdana Rywiková,
Petr Grimm, Pavla Březinová

Tisk

KARTIS + Co

„Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní a literární agentura,
Krátkého 1, Praha 9.“

HLAVNÍ PARTNER

powered by

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

MEDIÁLNÍ PARTNER NDM

deník

NDM

Národní divadlo moravskoslezské
v Ostravě

Ředitel

Mgr. Luděk Golat

Šéf opery

Oliver Dohnányi

Program vydalo

Národní divadlo moravskoslezské
Čs. legií 148/14
701 04 Ostrava

Realizováno za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.